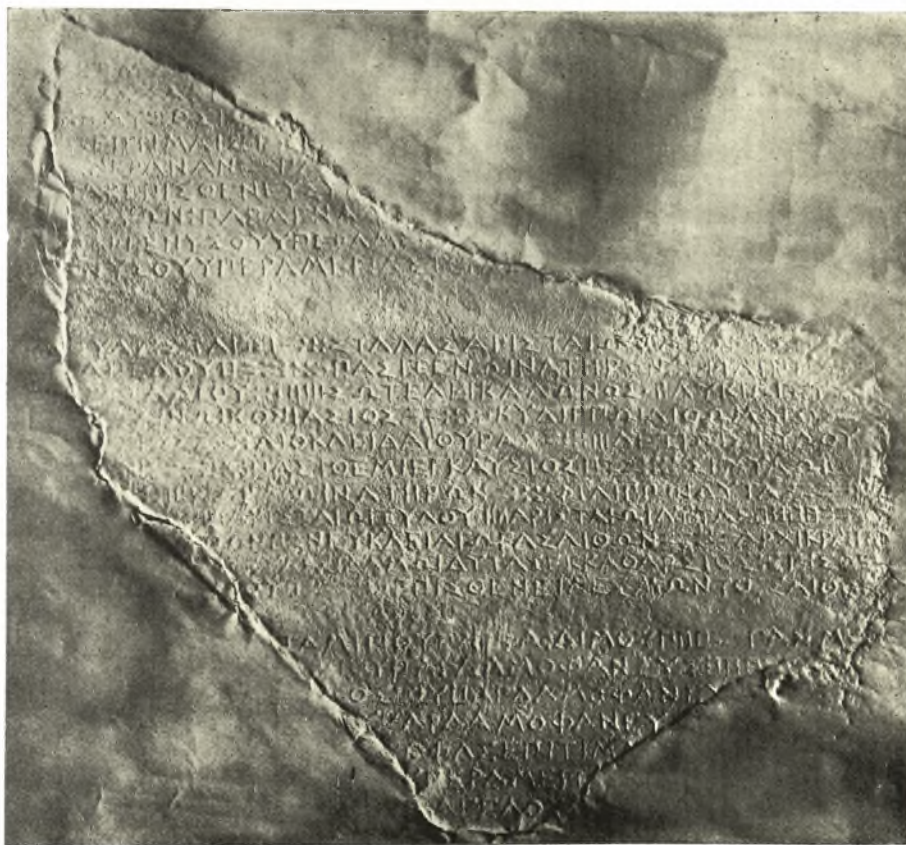

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΞ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

ὑπο ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

1. Κατὰ τὰς ἐν ἔτει 1948 ἀναληφθείσας ὑπ' ἐμοῦ, δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἀνασκαφικὰς ἐργασίας ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδάυρῳ, ἀνευρέθη

Εἰκ. 1. Ἐξ ἐκτύματος τῆς πλευρᾶς Α τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1.

κατὰ τὴν διάλυσιν τοῦ καταρρεύσαντος ἐν ἔτει 1936, πρὸς τὰ δυσμικὰ τῆς Θόλου, τμήματος τοῦ διπλοῦ παλαιοχριστιανικοῦ περιβόλου τοῦ ἱεροῦ, τεμάχιον ἐκ μεγάλης ὀπισθογράφου στήλης (εἰκ. 1 καὶ 2) ἀναφερομένης εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἱεροῦ τινος

1 ΠΑΕ 1948 σ. 90 κέ.

μνημείου. Τὸ τεμάχιον τοῦτο εἶναι ἐκ μαρμάρου λευκοφαίου, πανταχόθεν ἀποκεκρου-
μένον, ἔχον μέγιστον ὕψος 0,38, μέγ. πλάτος 0,30 καὶ πάχος 0,08. Ἡ ἐπιγραφή ἐπ' ἀμφο-
τέρων τῶν ὄψεων εἶναι ἐπιμελῶς κεχαραγμένη, ἐπὶ δὲ τῆς Α ὄψεως ἐπιμελέστερον καὶ
πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων στοιχηδὸν (ὑψ. γραμμ. 0,01, διάστ. 0,005) ἔχουσα ὡς ἑξῆς·

Α

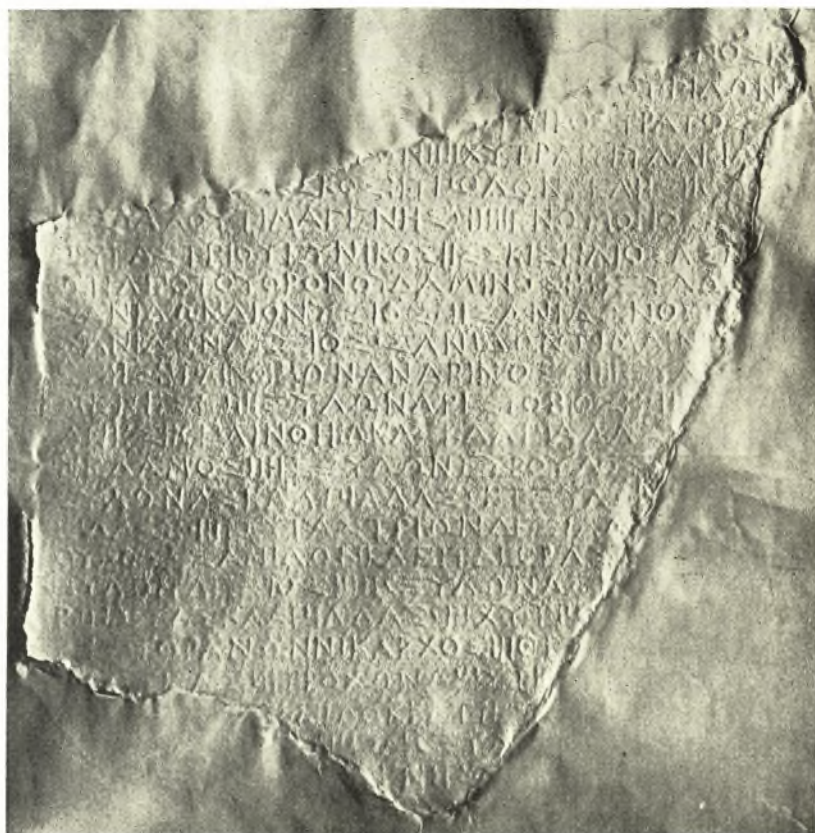
1 ----- 'Ερμα[ίου] -----]
----- υς x x x ΑΓΙ
----- ΒΒ Αύξοσί[ο]υ -----]
----- ΙΙΙC ἐπ(ι)τιμὰ ΙΣΤΕ -----
5 ----- τὰν κράναν == - πὰ[ρ -----]
----- πὰρ 'Επισθένευσ ὑπ[εραμερία -----]
----- ξύλων: παρὰ Γνά[θιος -----]
----- πὰρ ΓΕΝΥΣΟΥ ὑπεραμερί[α -----]
----- ΝΥΣΟΥ ὑπεραμερία στεγά[σιος]
10 ----- == -

II

----- ου 'Αριστέωι - :::: στάλας 'Αρισταίω[ι : ὁ]ροφᾶς Πα[σιξένωι -----]
----- δ]απέδου Β == :::: Πασιξένωι νατήρων :: Φιλίππωι -----
----- σταδίου :: · |||| Σωτέλει κάλωνος · || Λυκίωι ξυστ[οῦ -----]
----- Ε[ύαίνωι κονιάσιος == :::: Κυδίππωι λιθώματος == -----
15 ----- κονι]άσιος = - :::: Διοκλείδαι θύρας = :::: || Δεξίωι στύλου -----
----- Χ Β = - :::: Πασιθέμι ἐγκαύσιος Β == :::: Σιμύλωι -----
----- :: ||| Χάρμωι νατήρων = :::: Φιλίππωι δύτας == · Ν -----
----- :: ||| 'Αρισταίωι ξύλου ||| 'Αρισταίω δύτας ΒΒΒΒ == -----
[----- λί]θων Β = || Εὐκλεί ἀγωγᾶς λίθων == = - 'Αρχικράτε[ι -----]
20 ----- Εὐαρχιδάμωι δύτας ἐκκαθάρσιος : 'Επισθέν[ει -----]
----- ον Β == = :::: 'Επισθένει δεσμῶν τοῖς λίθοι[ς -----]

III

[----- 'Αρ]ταμιτίου· πὰρ Φαιδίμου Γ Β Β Β = - Ν Α Ν Μ
----- αίου· πὰρ Δαμοφάνευσ Β Β Β -----
[----- 'Α]ξοσίου, πὰρ Δαμοφάνευσ[-----]
25 ----- ου· πὰρ Δαμοφάνευσ -----
[----- ὁρ]οφᾶς ἐπιτιμὰ -----
[----- ὑ]περαμερί[α -----]
28 ΑΓΕΛΟΥ

Εἰκ. 2. Ἐξ ἐκτύμματος τῆς πλευρᾶς Β τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 1.

B

 ----- Ν Ο Σ Κ C -----
 [---- ζυγαστρίου Φίλων ----
 ---- ου Νικόστρατος ----
 [---- Φίλ]ων ||| χυτρά[ν] Φυλακίδ[ας] ----]
 5 [---- Φιλί]σκος : | Τ ποδῶν Τέλης ||C ----
 ---- Σ ύάλων Τιμαγένης· ||| γνῶμονος ----
 ---- ζυγαστρίου Εὐνίκος ||εε κισήλιος Ἀσ[κλαπιάδας] ----]
 ---- ων ἀπὸ τοῦ θρόνου Δαμῖνος :: : ξύλω[ν] ----]
 ---- σανίδων Διονύσιος. || σανίδων Θεο ----
 10 σανίδων Δέξιος. σανίδων Τιμαῖνε[τος] ----]
 [---- Τιμαγ]ένης : | πλινθίων Ἀνδρῖνος : ||| ξύλ[ων] ----]
 ---- μένης : · ||| ξύλων Ἀριστόβιος : · · ||| ----
 ---- άνης ||C πλινθίων Ἀσκλαπιάδας ----
 [---- Με]νέδαμος |||Τ ξύλων Εὐβουλος ----
 15 ---- ξύλων Ἀσκλαπιάδας. ||Τ ξύλω[ν] ----]
 [---- Διοκλ]είδας : · ||| ζυγαστρίων Δεξίλα[ς] ----]
 [---- Εὐβ]ουλος. σανίδων Κλειταγόρας ----
 ---- ξύλων Δέξιος |||C ξύλων Ἀσκ[λαπιάδας] ----]
 ---- ρώπου Ἀσκλαπιάδας. ||| χυτρά[ν] ----]
 20 ---- ρης· τοράνων Νίκαρχος ||| θρόνου ----]
 [---- Ἀρι]στέας ||| τροχῶν Ἀριστε[ας] ----]
 ---- Φειδοκράτης ----
 [---- Τιμαγ]ένης. |C ξύλ[ων] ----]
 [---- Τιμαγ]ένης ----
 25 ---- ου Ἀ ----

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

στ. 1. **Ἑρμα[ίου]** Ἑρμαῖος εἶναι ὁ τέταρτος μῆν τοῦ Ἐπιδαυρίου ἔτους πρβ. IG IV² σελ. 172.

στ. 3. **Αὐξοσίον** **Αὐξόσιος** μῆν· ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Ἐπιδαύρου εἶναι γνωστὴ ἡ γραφὴ **Ἀζόσιος** IG IV² 103¹²⁷, 108¹³³ ἢ **Ἀζέσιος** 108⁸⁹.

στ. 4. **ἐπιτιμὰ**· κατ' ὀνομαστικὴν ὥς καὶ ἐν IG IV² 103¹¹¹ **ἐπιτιμὰ ἀπηνίχθη παρ**....· διότι τὸ ἐπόμενον γράμμα εἶναι ἀσφαλῶς κάθετος κεραία.

στ. 5. **τὰν κράναν**· ἐκ τούτου εἶναι φανερόν ὅτι αἱ ἐργασίαι ἀναφέρονται εἰς οἰκοδόμημα κρήνης πρβ. καὶ IG IV² 110³⁴ καὶ 121^{6,64}.

στ. 6. **παρ Ἐπισθένευς**· καὶ κατωτέρω στ. 20 καὶ 21 **Ἐπισθένει**· **Ἐπισθένης** ἐργώνης τῆς Θόλου IG IV² 103^{23,98}.

στ. 7. **παρὰ Γνά[θιος]**· ἡ συμπλήρωσις συμφώνως πρὸς τὴν οἰκοδομικὴν ἐπιγραφὴν τῆς Θόλου IG IV² 103⁵³· **Γνάθις Ἀργεῖος** ἐργώνης.

στ. 8. ΠΑΡΓΕΝΥΣΟΥ καὶ στ. 9 ΝΥΣΟΥ εἶναι δυνατόν νὰ ἀναγνωσθῇ ΠΑΡ ΓΕΝΥΣΟΥ, ἀλλ' ὄνομα Γένυσος εἶναι ἄγνωστον.

στ. 11. **Ἀρισταίωι**· καὶ κατωτ. στ. 18 δῖς· **Ἀρισταῖος** ἐργώνης τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ IG IV² 102^{255,275-306} πρβ. καὶ 743⁵. Ὁ αὐτὸς ἀναφέρεται καὶ ὡς ἐργώνης ἐν Δελφοῖς Fouilles d. Delphes III, v 58³⁹. **Πα[σιξένωι]** συμπληρῶ οὕτως ἐκ τοῦ ἐπομένου στ. 12. **Πασίξενος** ἐργώνης, ἄγνωστος ἄλλοθεν.

στ. 12. **νατήρων** καὶ κατωτέρω στ. 17· ἡ λέξις δὲν εἶναι γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῶν ἀλλ' ἀναφέρεται παρ' Ἡσυχίου· **νατήρες**· ὑπηρετὰ ἢ κεραμίδες· ἐκ τούτου δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι οἱ νατήρες ἦσαν εἶδος κεράμων ἢ κεραμίνων σωλήνων δι' ὧν ἔρρεε τὸ ὕδωρ· ἐνισχύεται οὕτω ἡ ὑπόθεσις ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται εἰς κρήνην. Πρβ. καὶ **νάτωρ-ορος** (ΣΟΦ. ἀποσπ. 240)—ὁ ῥέων καὶ **ναέτωρ** παρ' Ἡσυχίου ἐκ τοῦ νάω=ῥέω. Συγγενῇ λέξιν ἀνέγνωσεν ὁ Καββαδίας ἐν ἐπιγραφῇ ἐκδοθείσῃ ὑπὸ τοῦ HILLER VON GAERTRINGEN IG IV² 109 II 142 σελ. 64 ΝΑΤΗΡΙΚΟΥ. **Φιλίππωι**· καὶ κατωτέρω στ. 17 **Φίλιππος** ἐργώνης εἶναι ἄγνωστος.

στ. 13. **Σωτέλει**· **Σωτέλης** ἐργώνης ἄγνωστος ἄλλοθεν. **Κάλωνος**· κάλων -ωνος δωρ. εἶναι ἀναμφιβόλως τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ **κήλων** -ωνος, ὅπερ σημαίνει μακρὰν ξυλίνην δοκὸν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας προσδένεται ὁ κάδος πρὸς ἀντλήσιν ὕδατος ἐκ τῶν φρεάτιων, τὸ κοινῶς λεγόμενον γεράνι· ΗΣΥΧ. ἐν λ. **κήλων**..... **ἀντλημα**· **κηλώνειον**· ξύλον ἐν ᾧ ἔλκεται τὸ ὕδωρ. Ἀναφέρεται ἐπίσης ἐν ἐπιγραφῇ ἐκ Δήλου **κήλων ἐν παλαίστρᾳ** IG XI, II 2 154 A 8 πρβ. καὶ Greek Papyri in the Br. M. I 131¹ 303. Οὐδετέρως κήλον=ξύλον βέλους· δωρ. **κᾶλον** κατ' ἐνικὸν ὡς ἐν ἐπιγραφῇ ἐκ Κυρήνης· στ. 8 **κᾶλον ἐν ἰαρῷ πεφυκός**· ἐνθα σημαίνει ξύλον SB. d. pr. Akad. d. Wiss. 1927 σελ. 157· συνήθως κατὰ πληθυντικὸν **κᾶλα**=καυσόξυλα ἐκ τοῦ καίω-κάω. Δὲν νομίζω δὲ ὅτι ἔχει τὴν αὐτὴν ἔννοιαν πρὸς τὸ **κηλώνειον**, ὡς πιστεύεται συνήθως (LIDDELL-SCOTT-JONES Λεξ.). Διότι ἀναφέρονται ἐν ΠΟΛΥΔ. Ὄνομ. τὰ πρὸς ἀντλήσιν σκεύη ὡς ἑξῆς· **ἀντλίας, ἰμονιᾶς, ἰμάντος, κάλου, σχοινίου κάδου τροχαλίας τάχα δὲ καὶ κηλωνείου**. Ἑρμηνεύεται δὲ συνήθως τὸ **κάλος-ου** ὡς τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ **κάλως-ω**, ὅπερ δὲν εὗρισκω ὅτι ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν ἀντλήσιν, ἀναφέρεται δὲ ἐξ ἄλλου

χωριστὰ κάλος καὶ κηλώνειον. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ μὲν κάλος εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ κάλων ἢ κήλων καὶ σημαίνει τὴν μεγάλην δοκόν, ἐφ' ἧς προσδένεται ὁ κάδος, τὸ δὲ κηλώνειον πιθανῶς τὴν ἐτέραν δοκόν, ἐφ' ἧς προσδένεται ὅπισθεν τὸ βάρος, συνήθως λίθος βαρὺς, διὰ τὴν εὐκόλον ἀνάσυσσιν τοῦ πλήρους ὕδατος κάδου. **Λυκίωι· Λύκιος** Κορίνθιος ἐργώνης τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ IG IV² 102, 5, 18, 24. **Ξυστ[οῦ]** ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς στοᾶς· ἀλλ' ἡ συμπλήρωσις δὲν εἶναι βεβαία.

στ. 14. **[Ε]ὐαίνωι· Εὐαίνος** ἄγγελος IG IV² 102²⁸⁸. **Κυδίππωι· Κύδιππος** ἐργώνης δὲν εἶναι γνωστός.

στ. 15. **Διοκλείδαι·** Διοκλείδας ἄγνωστος ὡς ἐργώνης· σύννηθες ὄνομα ἐκ Μεγάρων IG IV² 71, 67, 50, 63, 41. **Δεξιῶι· Δέξιος ἢ Δεξιὸς** ὡς ἐν IG IV 731 13, 15 III 34, ἄγνωστος ὡς ἐργώνης.

στ. 16. **Πασιθέμι· Πασίθεμις** ἐργώνης τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ IG IV² 102, 94, 107, 283, 301 ἢ δὲ λέξεις **ἔγκαυσις -ιος** ἀπαντῶσα συχνότατα ἐν ταῖς οἰκοδομικαῖς ἐπιγραφαῖς τοῦ ἱεροῦ ὑποδηλοῖ τὴν ζωγραφίαν κατὰ τὴν ἐγκαυστικὴν μέθοδον τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν καὶ γλυπτῶν τοῦ μνημείου καὶ πιθανῶς τῆς ὀροφῆς, ἥτις ἦτο κατὰ τὸν ΠΑΥΣΑΝΙΑΝ II, 27, 6 ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς κορήνης θέας Ἀξία· **Σιμύλωι· Σιμύλος** ἐργώνης εἶναι γνωστός ἐξ ἐπιγραφῆς τῆς Ἑρμιόνης IG IV 742, 17.

στ. 17. **Χάρμωι· Χάρμος** ἐκ Τροιζήνος IG IV 749, 2. **Δύτα -ας** δωρ. ἀπαντᾷ ἐν ἐπιγραφῇ ἐκ Τροιζήνος IG IV 823, 41 **αὐλῶν ἐρμάσιος ποὶ ταὶ δύται·** δύτη -ης ἐν ἐπιγραφῇ ἐκ Θηβῶν IG VII 2477, 7 **δύτην Καβείρω·** ἐρμηνεύεται συνήθως ὅτι σημαίνει ναῖδιον, σηκός, aedicula, καίτοι ἡ ἐρμηνεία αὕτη τίθεται ἐν ἀμφιβολίᾳ ἐν Λεξ. LIDDELL-SCOTT-JONES ἐν λ. Ἄλλ' ἢ χρήσις τῆς λέξεως ἐνταῦθα **δύτας ἐκκαθάρσιος** ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς συγγενεῖς λέξεις **κράναν νατήρων, κάλωνος, χυτρῶν** καταδεικνύει, νομίζω, ὅτι ἡ ἔννοια αὐτῆς συνδέεται πρὸς τὴν ἀρχικὴν ἔννοιαν τοῦ δύω = βυθίζω, ἐξ οὗ καὶ παράγεται σημαίνει ἐπομένως βαθὺ μέρος, κοίλωμα, φρέαρ, δεξαμενὴν ἢ ἄλλο τι συγγενές· τὴν αὐτὴν δὲ ἔννοιαν εἶναι φανερόν ὅτι ἔχει ἡ λέξις καὶ ἐν τῇ ἐκ Τροιζήνος ἐπιγραφῇ, λαμβανομένου ὑπ' ὅψιν ὅτι **αὐλὸς** σημαίνει τὸν σωλῆνα (Δίφ. Σίφν. παρ' ΑΘΗΝΑΙΩ 3. 90d. PLIN. NH 32. 103). Ἡ ἐξήγησις ἐπομένως ὁλοκλήρου τῆς φράσεως, **αὐλῶν ἐρμάσιος ποὶ ταὶ δύται** εἶναι, διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν ὑδροσωλήνων εἰς τὸ φρέαρ.

στ. 19. **Εὐκλεῖ· Εὐκλῆς** ἔγγυος IG IV² 102 71, 101 (ἱερεὺς) 103, 90-106 πρβ. καὶ 150. **Ἀρχικράτε[ι]· Ἀρχικράτης** ἄγνωστος ἐργώνης.

στ. 20. **Εὐαρχιδάμωι· Εὐαρχίδαμος** ἄγνωστος ἄλλοθεν.

στ. 22. **πὰρ Φαιδίμου·** τὸ ὄνομα **Φαίδιμος** εἶναι ἄγνωστον ἐξ Ἐπιδαύρου. Πιθανῶς πρόκειται περὶ ἐργώνου ἢ περὶ ἱερέως, ὡς **Ἀρταμιτίου** (λάμματα) **πὰρ Φαιδίμου.** ΠΑΝΜ πιθανῶς Παν(ά)μ[ου] μηνός.

στ. 24. **πὰρ Δαμοφάνους·** καὶ κατωτέρω στ. 24 καὶ 55. **Δαμοφάνης** ἐργώνης τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ IG IV² 102 62, 72, 73, 93, 110, 268, 291 καὶ τῆς Θόλου 103 34, 48, 51, 66, 74, 81, 92, 117 ἐγδοτῆρ 103 45 ἐργώνης ἐν Τροιζήνι IG IV 823 6, 20, 23, 38, 31 **Δαμοφάνης Μνασιδάμου Κορίνθιος** ναοποιὸς ἐν Δελφοῖς F.d.D. ἔ.ἀ. 19 12, 21, 22, 76, 87, 95. Περὶ τοῦ **Δαμοφάνους** ὡς ἐγδοτῆρος καὶ ἐργώνου B. KEIL AM XX 1895 σελ. 35.

B

στ. 1. [ζυγαστρί]ου· και κατωτέρω στ. 7 και 16 ζυγαστρίων· ή συμπλήρωσις δὲν εἶναι βεβαία· πρβ. ζυγαστρίου Φίλων ἐν IG IV² 18, 64 εἶναι δὲ τὸ ζυγάστριον ὑποκοριστικὸν τοῦ ζύγαστρον, ΠΟΛΥΔ. Ὀν. VII 79 X 137 ζύγαστρα δὲ και ζυγάστρια και σημαίνει τὸ κιβώτιον· ὁ τύπος ζυγάστριον ἀναφέρεται και ἐν ἐτέρᾳ ἐπιγραφῇ ἐκ τοῦ Ἀσκληπιδίου IG IV² 118 61, 63, 64· Φίλων και κατωτέρω στ. 4 ἐργώνης τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ IG IV² 102 184, 245, 280 πρβ. και 118 64· ὡς ἐργώνης ἀναφέρεται ἐπίσης ἐν ἐπιγραφαῖς ἐξ Ἑρμιόνης IG IV 7414 και Τροιζήνης 823 40· Φίλων Ἀθηναῖος ἐργώνης ἐν Δελφοῖς F.d.D. ἔ.ἀ. 48 I 25, 34.

στ. 3. Νικόστρατος· Ἀργεῖος ἐργώνης τῆς Θόλου IG IV² 103 12, 44, 53 ἐν Δελφοῖς F.d.D. ἔ.ἀ. 27 II, 6. 45 8. 48 I 35.

στ. 4. χυτράν· και κατωτέρω στ. 19· πρόκειται πιθανῶς ἐνταῦθα περὶ λιθίνων λεκανῶν ἢ λουτήρων· χύτρα σημαίνει ἐπομένως τὸ αὐτὸ ὡς τὸ χύτρος· χύτροι δὲ ἐκαλοῦντο ἐν Θερμοπύλαις τὰ θερμὰ λουτρά. ΗΡΟΔ. VII 176, 3. ΠΑΥΣ. IV 35, 6. ΣΤΡΑΒ. IX 428. F.d.D. ἔ.ἀ. 22 53 και σελ. 103 Φυλακίδ[ας]· ἐργώνης τῆς Θόλου IG IV² 103 50. Φ. Λέοντος Κορίνθιος ναοποιὸς ἐν Δελφοῖς F.d.D. ἔ.ἀ. 92 A 39 και 93 I 12.

στ. 5. [Φιλί]σκος· Ἀθηναῖος ἐργώνης· ἐν Δελφοῖς ἐργάζεται συγχρόνως μετὰ τοῦ Φίλωνος και Νικοστράτου F.d.D. ἔ.ἀ. 48 I 24 και ἐν Τροιζήνι μετὰ τοῦ Δαμοφάνους IG IV 823 12. ποδῶν· λίθινοι πιθανῶς πόδες μνημείου τινός. Τέλης· ἄγνωστος ἄλλοθεν ἐργώνης.

στ. 6. ὑάλου· δὲν γνωρίζω τὴν χρῆσιν ἐνταῦθα· παρ' ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΕΙ Νεφ. 766 κ.έ. σημαίνει ἢ λέξις λίθον διαφανῇ ἀφ' ἧς τὸ πῦρ ἄπτουσι· πρβ. και ΘΕΟΦΡ. περὶ πυρὸς 73· παρ' ΗΣΥΧΙΟΥ ὕαλος· βόρβορος ἢ λίθος τίμιος· βόρβορος δὲ σημαίνει και ὀχετὸς παρ' Ἡσυχίῳ. Τὴν τελευταίαν ταύτην ἔννοιαν εἶναι πιθανὸν ὅτι ἔχει ἐνταῦθα ἢ λέξις. Τιμαγένης· και κατωτέρω στ. 11, 23, 24· ἄγνωστος ἐργώνης. Γνώμονος· παραπλήσιον πιθανῶς πρὸς τὸ εὐθυνητήριον· πρβ. Θεολ. Ἀριθμ. 59 ὁ δημιουργὸς τῇ δεκάδι ὥσπερ γνώμονι και εὐθυνητήριῳ ἐχρήσατο.

στ. 7. Εὐνικός· ἐργώνης τῆς Θόλου IG IV² 103 19. κισήλιος· Κίσσηλις -ιος τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ κίσσηρις -εως· διὰ τοῦ λ ἀπαντᾷ ἐν παπύρῳ Papyrus Græcus Holmiensis 12, 11· εἰς ΔΟΥΚΙΑΝ. Δίκη φωνέντων 4. Ἀσ[κλαπιάδας] και κατωτέρω στ. 13, 15, 18 και 19 ἐργώνης τῆς Θόλου IG IV² 103 10.

στ. 8. Δαμῖνος· ἐργώνης τῆς Θόλου IG IV² 103 65, 80, 83, 92, 97.

στ. 9. Διονύσιος· γνωστὸς ἐργώνης ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Ἐπιδοτείου IG IV² 108 108, 114.

στ. 10. Δέξιος και κατωτέρω στ. 18 πρβ. ἀνωτέρω Α στ. 15. Τιμαίνε[τος]· ἄγνωστος ἄλλοθεν ἐργώνης.

στ. 11. πλινθηῖων· πλινθηῖον ἀντὶ πλινθεῖον ΔΩΡΟΘ. ΗΦΑΙΣΤ. ἀστρ. 3, 7. Ἀνδρίνος· ἄγνωστος ἐργώνης. [Τιμαγ]ένης· ἢ συμπλήρωσις ἐγένετο συμφώνως τῷ στ. 6 πρβ. και κατωτέρω στ. 23 και 24.

στ. 12. Ἀριστόβιος· ἄγνωστος ἄλλοθεν ἐργώνης.

στ. 14. **Μενέδαμος**· ἄγνωστος ἐργώνης· Εὐβουλος καὶ κατωτέρω στ. 17 πρβ. καὶ IG IV² 102¹⁰⁶ 103¹³⁵.

στ. 16. **[Διοκλ]είδας**· συμπληρῶ οὕτως ἐκ τῶν προηγουμένων Α. στ. 15, ἀλλ' ἢ συμπλήρωσις δὲν εἶναι βεβαία· θὰ ἡδύνατο π.χ. νὰ συμπληρωθῇ **[Μεγακλ]είδας** ὡς ἐν IG IV¹ 103^{66, 98} ἢ **[Ἡρακλ]είδας** IG IV¹ 106 I²³, 109 II⁴³ ἢ **[Μνασικλ]είδας** 102^{54, 123}, γνωστὰ ὀνόματα ἐργωνῶν ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ ἱεροῦ.

στ. 17. **Κλειταγόρας**· ἄγνωστος ἐργώνης.

στ. 19. **ῥώπου**· δὲν εἶναι βέβαιον ἂν πρόκειται περὶ πλήρους λέξεως ἢ δύο τελευταίων συλλαβῶν μεγαλυτέρας λέξεως· **ῥώπος** δὲ κατὰ ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΝ I 99, III 127, VII 8 σημαίνει τὰ φορτία, τὰ ἀγοράσματα, τὰ ὄνια.

στ. 20. **τοράνων**· ὀνομαστικὴ πιθανῶς **τόρανος**, ὅπερ εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ τόρνος ἐκ τοῦ τεῖρω = τρίζω τρυπῶ. Παρ' ΗΣΥΧΙΟΥ **τορόνος**· **τόρνος** **Ταραντίνοι**. Ἄλλ' ἐκ τῆς ὅλης ἐρμηνείας τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι πιθανὸν ὅτι ἐνταῦθα σημαίνει ἐργαλεῖον φρεωρυχικὸν ἢ τρύπανον ὡς καὶ τὸ **τόρος**. **Νίκαρχος**· ἄγνωστος ἄλλοθεν ὡς ἐργώνης.

στ. 21. **[Ἀρι]στέας**· καὶ περαιτέρω **Ἀριστέ[ας]** ἄγνωστος ἐργώνης.

στ. 22. **Φειδοκράτης**· ἐργώνης τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ IG IV¹ 102²⁹⁰.

Ἐκ τῶν δύο πλευρῶν τῆς ἐπιγραφῆς παλαιότερον ἐχαράχθη ἀσφαλέςτατα ἢ Α διαιρουμένη εἰς τρία ἐπὶ μέρους τμήματα. Τοῦτο φαίνεται καὶ ἐκ τῆς ἐπιμελείας μεθ' ἧς ἐχαράχθησαν τὰ γράμματα καὶ ἐκ τῶν ἀμοιβῶν τῶν ἐργωνῶν, αἵτινες εἶναι πολὺ μεγαλύτεραι τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν πλευρὰν Β. Ἐκ τούτου συμπεραίνω ὅτι αἱ ἐν τῇ πλευρᾷ Α ἀναγραφόμεναι ἐργασίαι εἶναι τῆς πρώτης κατασκευῆς τοῦ οἰκοδομήματος, ἐνῶ ἐν τῇ πλευρᾷ Β εἶναι πιθανῶς μεταγενέστεραι συμπληρώσεις καὶ προσθῆκαι ἢ ἐπισκευαὶ τοῦ οἰκοδομήματος. Τὰ ἀριθμητικὰ σημεῖα εἶναι γνωστὰ καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν οἰκοδομικῶν ἐπιγραφῶν τοῦ ἱεροῦ.

Χ = χίλιαι δραχμαί.

Θ = ἑκατὸν »

– = δέκα »

. = μία δραχμή.

Ι = εἷς ὀβολὸς (24 χαλκοῖ).

С = ἡμιωβόλιον.

Τ = τεταρτημόριον (6 χαλκοῖ ὀβολοί).

Σ = 2 χαλκοῖ ὀβολοί.

Οὕτω π.χ. ΘΘΘΘ==== τοῦ στ. 18 Α σημαίνει 460 δραχμάς, =:::ΙΙΙ στ. 15 Α = 26 δραχ. καὶ 3 ὀβολοί. Καὶ ἐν μὲν τῇ πλευρᾷ Α αἱ ἀμοιβαὶ ἀνέρχονται εἰς σεβαστὰ ποσὰ ἐν δὲ τῇ Β δὲν ἀναγράφονται ἀμοιβαὶ ὑπερβαίνουσαι τὰς ὀκτὼ δραχμάς.

Ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τῆς πλευρᾶς Α δυνάμεθα νὰ χρονολογήσωμεν τὴν ἐπιγραφὴν εἰς τὰ μέσα περίπου τοῦ 4^{ου} π.Χ. αἰῶνος. Τὰ γράμματα τῆς πλευρᾶς Β ἐξ ἄλλου εἶναι μὲν ἀμελέστερον κεχαραγμένα ἀλλὰ τὸ σχῆμα τούτων δὲν ἀπέχει πολὺ τῶν τῆς πλευρᾶς Α. Ἀσφαλέςτερον ὅμως, νομίζω, χρονολογικὸν τεκμήριον ἀποτελοῦν τὰ ὀνόματα τῶν ἀναφερομένων ἐργωνῶν. Ἐκ τούτων, 39 ἐν ὅλῳ τὸν ἀριθμὸν, πολλοὶ

εργάσθησαν πρὸς κατασκευὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῆς Θόλου, οἰκοδομημάτων ὧν ἡ χρονολόγησις εἶναι σχεδὸν ἀσφαλής, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 365 καὶ 330 π.Χ. περίπου. Καὶ εἰς μὲν τὸν ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐργάσθησαν οἱ ἑξῆς :

Ἀρισταῖος	A 11 bis καὶ 18 bis	IG IV ² 102 255 275-306.
Δαμοφάνης	A 23, 24, 25	102 62, 72, 77, 93, 110, 268, 291.
Λύκιος	A 13	102 5, 18, 24.
Πασίθεμις	A 16	102 94, 107, 283.
Φειδοκράτης	B 22	102 290.
Φίλων	B 2, 4	102 184, 245, 280.

Εἰς δὲ τὴν Θόλον οἱ :

Ἀσκληπιάδας	B 7, 13, 15, 18, 19	IG IV ² 103 10.
Γνάθις	A 7	103 53.
Δαμῖνος	B 8	103 65, 80, 83, 92, 97.
Δαμοφάνης	A 23, 24, 25	103 34, 48, 51, 66, 74, 81, 92, 117.
Ἐπισθένης	A 6, 20, 21	103 23, 98.
Εὐνικός	B 7	103 19.
Νικόστρατος	B 3	103 12, 44, 53.
Φυλακίδας	B 4	103 50.

Τινὲς δὲ πάλιν εἶναι γνωστοὶ ἐργῶναι ἐργασθέντες ἐν Δελφοῖς,

Ἀρισταῖος	A 11 bis 18 bis	F.d.D. III V 58 34.
Νικόστρατος	B 3	» » V 27 II 16 45, 48 I 35.
Φιλίσκος	B 5	» » V 48 I 24.
Φίλων	B 2, 4	» » V 48 I 25, 34.

ἐν Ἐρμιόνη,

Σιμύλος	A 16	IG IV 742 17.
Φίλων	B 2, 4	741 4.

καὶ ἐν Τροιζήνι,

Δαμοφάνης	A 23, 24, 25	IG IV 823 6, 20, 23, 28, 31.
Φιλίσκος	B 5	823 12.
Φίλων	B 2, 4	823 40.
Χάρμος	A 17	749 2.

Ἐκ τοῦ τόπου εὐρέσεως τῆς ἐπιγραφῆς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συμπεράνωμεν τὸ οἰκοδόμημα εἰς ὃ ἀνήκει. Διότι εὐρέθη μὲν πολὺ πλησίον τῆς Θόλου, ἀλλ' ἐντετειχισμένη εἰς μεταγενέστερον περίβολον, χρησιμοποιηθεῖσα ὡς οἰκοδομικὸν ὑλικόν, ὅπερ εἶναι δυνατόν νὰ ἐλήφθη καὶ ἐξ ἄλλων ἐκεῖ πλησίον μνημείων. Ἀλλ' ἐκ τοῦ στίχου Α 5 τὰν κράναν συμπεραίνω ὅτι ἡ ἐπιγραφή εἶναι δυνατόν νὰ ἀναφέρεται εἰς μνημειώδη τινὰ κρήνην. Διότι ἐκ τῶν σημαντικῶν δαπανῶν τῶν ἀναγραφομένων ἐν τῇ ἐπιγραφῇ καὶ μάλιστα τῶν ἐν τῷ κροτάφῳ Α, φαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ ἐπισήμου τινὸς οἰκοδομήματος. Τὴν ἄποψιν δὲ ταύτην ἐνισχύει ἔτι μᾶλλον τὸ γεγονός ὅτι δαπάναι ἀναφέρονται καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ προμήθειαν ὑλικοῦ σχετικοῦ πρὸς κρήνην ἢ δεξαμενὴν. Ἐν στίχ. Α 12 π.χ. ἀναφέρονται οἱ **νατῆρες**, οἵτινες πρέπει νὰ εἶναι οἱ κεράμιοι

σωλῆνες, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἀναφέρομεν, ἐν στ. Α 13 **κάλωνος**, ἐν στ. Α 22 **δύτας ἐκ-καθάρσιος** καὶ ἐν στ. Β 4 **χυτράν**, περὶ τῆς ἐννοίας τῶν ὁποίων ἐγένετο λόγος ἐν τῇ ἐπεξηγήσει τῶν λέξεων.

Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Ἱεροῦ, ἡ ὑπ' ἀριθ. 110, IG IV² ἀναφέρει ἐν στ. 34 δαπάνας γενομένας διὰ τὰ θυρώματα, **τῶν κατὰ τὰν κράναν καὶ τὸν ὀχετὸν** κτίσματος συνδεθέντος ὑπὸ τοῦ Καββαδία πρὸς τὸ οὕτω λεγόμενον οἰκοδόμημα Ε, ὅπερ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὡς ἀπεδείχθη καὶ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων ἐρευνῶν, δὲν ἦτο ὁ οἶκος τῶν ἱερέων ἀλλὰ τὸ πρὸ τοῦ 4^{ου} π.Χ. αἰῶνος παλαιὸν Ἄβατον¹. Κρήνη ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῶν ἱαμάτων IG IV² 121 6, 64. Ἄλλ' ἢ μὲν πρώτη τῶν ἐπιγραφῶν τούτων ἀναφέρεται, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Καββαδίας, εἰς οἰκοδόμημα, μετὰ πολλῶν διαμερισμάτων, **οἴκων**, ἔχον κλίμακα καὶ πολλὰ θυρώματα, μὴ ἀρμόζοντα εἰς κρηνοειδὲς κτίσμα. Ἡ δὲ δευτέρα ἀναφέρεται εἰς ἱερὰν βεβαίως κρήνην, ἀλλ' οὐδεμίαν παρέχει λεπτομέρειαν τῆς κατασκευῆς αὐτῆς.

Εἰς τὴν πρώτην ἐκθεσὶν μου περὶ τῶν νέων ἀνασκαφῶν τοῦ ἱεροῦ, ἠθέλησα νὰ συνδέσω τὴν προκειμένην ἐπιγραφὴν πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Πausanίου ἀναφερομένην μνημειώδη κρήνην, ἣτις ἀπετέλει ἐν τῶν ἀξιοθεάτων μνημείων τοῦ ἱεροῦ διὰ τὴν ὀροφὴν καὶ τὸν ὑπόλοιπον αὐτῆς διάκοσμον. Ὁ Καββαδίας ἀνέσκαψε πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἀβάτου καὶ εἰς ἀπόστασιν 44 περίπου μέτρων ἀπ' αὐτοῦ ἐπίμηκες μέγα φρέαρ μήκους 9 μ. καὶ πλάτους 1 κατὰ ἰσοδομικὸν καὶ ἐπιμελῆ τρόπον ἐκτισμένον, περὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ὁποίου δὲν ἔχομεν ἀσφαλῆ συμπεράσματα. Ἐκ τῆς γειτνιάσεως ὅμως τοῦ φρέατος τούτου πρὸς τὸ στάδιον, διότι εὐρίσκεται βορείως καὶ ἔναντι τῆς ὑπογείου διόδου αὐτοῦ, ὑποθέτει ὅτι ἴσως αὕτη εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Πausanίου μνημονευομένη κρήνη, ἀναφερομένη ἐν τῷ κειμένῳ μετὰ τὸ στάδιον, «καὶ στάδιον οἷα Ἑλλησι τὰ πολλὰ γῆς χῶμα, καὶ κρήνη τῷ τε ὀρόφῳ καὶ κόσμῳ τῷ λοιπῷ θέας ἀξία»². Ἀλλὰ τὸ ἐπιχειρήμα τοῦτο δὲν εἶναι ἀσφαλές, ἀφοῦ ὁ ἴδιος τοποθετεῖ τοὺς ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ Πausanίου³ ὁμοῦ μετὰ τοῦ Σταδίου ἀναφερομένους ναοὺς, τῆς Ἀφροδίτης καὶ Θέμιδος, πολὺ μακρὰν ἀπὸ τοῦ Σταδίου καὶ εἰς τὴν ἀντίθετον πλευρὰν τοῦ Ἱεροῦ, ἦτοι τοῦ μὲν ναοῦ τῆς Θέμιδος εἰς ἀπόστασιν 85 περίπου μέτρων ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τῆς δὲ Ἀφροδίτης ἔτι βορειότερον καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ περίπου τῆς ἀποστάσεως μετὰ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος Μαλεάτα⁴. Πρέπει ἐπομένως νὰ δεχθῶμεν ἢ ὅτι ὁ Πausanίας, ἀφοῦ περιέγραψε τὰ κυριώτερα τῶν μνημείων, τὸν ναὸν δηλ. μετὰ τοῦ χρυσελεφαντίνου ἀγάλματος τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τὴν Θόλον καὶ τὸ Θέατρον, ἀναφέρει κατόπιν τὰ μετ' αὐτὰ σημαντικώτερα μνημεῖα ἄνευ τινὸς τοπογραφικῆς τάξεως ἢ ὅτι ἀκολουθεῖ οὗτος εἰς τὴν περιγραφὴν ὠρισμένην τάξιν συμφώνως πρὸς τὴν θέσιν τῶν μνημείων, ὅποτε καὶ οἱ ἀνωτέρω ἀναφερόμενοι ναοὶ πρέπει νὰ εὐρίσκωνται πλησίον τοῦ μετ' αὐτῶν ἀναφερομένου Σταδίου καὶ τῆς μνημειώδους

¹ Πρβ. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ Ἱερὸν σ. 131 καὶ ΠΑΕ 1905 σ. 51 κέ. Ἰδὲ ἐπίσης F. ROBERT ἐν BCH 1933 σ. 380 κέ. ἔνθα καὶ πλήρη βιβλιογραφίαν ἐπίσης BCH 1942-43 Chr. d. Fouilles σ. 332 κέ.

² ΠΑΥΣ. II, 27,6. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ Ἱερὸν σ. 168.

³ ΠΑΥΣ. II, 27,6. «Ἐντὸς δὲ τοῦ ἄλλους ναὸς τέ ἐστιν Ἀρτέμιδος καὶ ἄγαλμα Ἡπιόνης καὶ Ἀφροδίτης ἱερὸν καὶ Θέμιδος καὶ στάδιον...».

⁴ ΠΑΕ 1906 σ. 109 κέ.

κρήνης. Ὅτι δὲ ἡ κρήνη δὲν πρέπει νὰ ταυτίζεται πρὸς τὴν Θόλον, ὡς ὑπέθεσάν τινες κατ' ἀρχάς, ἔχει ἐπαρκῶς ἀποδειχθῇ¹. Ἀλλ' οὐδὲ καὶ πρὸς τὴν πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἀβάτου φρεατοειδῆ δεξαμενὴν, ὡς ὑπέθεσεν ὁ Καββαδίας, δύναται νομίζω νὰ συνδεθῇ. Διότι ἡ δεξαμενὴ αὕτη συνδέεται πρὸς τὸ Ἀβατον, ὅπερ ἐξετείνετο πολὺ δυτικώτερον καὶ μέχρις αὐτῆς ταύτης τῆς δεξαμενῆς, ὡς δεικνύουν αἱ ἐξ ὀρθογωνίων παρολίθων θεμελιώσεις τῶν ἐκατέρωθεν αὐτοῦ τοίχων τοῦ βορείου καὶ νοτίου, αἵτινες διακρίνονται εὐκρινῶς κάτωθεν τῶν μεταγενεστέρων προφανῶς ἐπικτισμάτων. Συστηματικωτέρα δὲ ἀνασκαφὴ δύναται νὰ συμπληρώσῃ τὸ σχέδιον τοῦ Ἀβάτου, τοῦ ὁποίου μέρος, ὡς πιστεύω, ἀπετέλει ἡ δεξαμενὴ αὕτη.

Διὰ τοῦτο, νομίζω, ὅτι ἡ περίφημος κρήνη τοῦ Πausanίου, εἰς ἣν πιθανώτατα ἀναφέρεται ἡ προκειμένη ἐπιγραφὴ, πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ πλησίον μὲν τῆς Θόλου, ἐνθα εὐρέθη ἡ ἐπιγραφὴ καὶ τοῦ Σταδίου, ὡς ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πausanίου, καὶ πιθανῶς βορείως τούτου καὶ πρὸ τῆς φρεατοειδοῦς δεξαμενῆς τοῦ Ἀβάτου, ὅπου ἀνεσκάφησαν μὲν ὑπὸ τοῦ Καββαδία διάφορα οἰκοδομήματα, ἀλλὰ μέχρι σήμερον δὲν ἐδημοσιεύθησαν οὐδὲ ἀναφέρονται πού ὑπὸ τοῦ ἀνασκάψαντος.

2. Ἐντὸς μεταγενεστέρου τοίχου συνεχομένου πρὸς τὸν δυτικὸν τοῖχον τοῦ Ἀβάτου εἶναι ἐντετειχισμένος μέγας λίθος μετ' ἐγκοίλου τῆς ἔμπροσθεν ἐπιφανείας, προερχόμενος πιθανῶς ἐξ ἐξέδρας, φέρων δὲ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφήν·

— — — — — ος Ἀπόλλωνι

Ὑψ. λίθου 0,86 μ., πλ. 0,79, ὕψ. γραμμ. 0,08.

3. Δύο τεμάχια μικροῦ βάρους ἐξ Ἑλευσινίου λίθου. Ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τούτων σφύζεται ἄνω ὁ τόρμος διὰ τὴν ἐνθεσιν ποδὸς χαλκίνου ἀγάλματος (ὕψ. 0,145 μῆκος 0,192 πᾶχ. 0,13). Ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν ἐπιφανείας τοῦ μικροτέρου τεμαχίου (μῆκος 0,15 πᾶχ. 0,14 ὕψ. 0,145) ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ, ἥς ὕψ. γραμμ. 0,041.

Ξενο[φῶν]

Ἀπόλλ[ωνι]

4. Πλάξ ἐκ μαλακοῦ σχιστολίθου ἀποκεκρουμένη πανταχόθεν καὶ ἀκατέργαστος κατὰ τὴν ὀπισθεν ἐπιφάνειαν. Ἐκ τούτου συμπεραίνω ὅτι αὕτη ἀπεσπᾶσθη ἐκ βράχου κειμένου κατὰ τὴν ὁδόν. Μέγιστον ὕψ. 0,54, μέγιστον πλ. 0,39, ὕψ. γραμμ. 0,04-0,015. Ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν λείας ἐπιφανείας ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ (εἰκ. 3).

Ἄδε ὁδὸς εἰς ἱα-

ρὸν κλεινοῦ θε-

οῦ ὧ παριόντες

Ἀποτελεῖ δὲ ἡ ἐπιγραφὴ ἐξάμετρον στίχον νοουμένης τῆς ἐκθλίψεως τοῦ ε τῆς λέξεως ἄδε καὶ μεταγραφομένη οὕτως².

Ἄδ' ὁδὸς εἰς ἱαρὸν κλεινοῦ θεοῦ, ὧ παριόντες.

1 D. KABBADIAS Ἱερὸν σ. 66 κέ. DAREMBERG-SAGLIO Dict. d. Ant. ἄρθρ. Tholos. F. ROBERT Thy-mélé σ. 296 ὑποσ. 6.

2 Περὶ τῆς μὴ δεδηλωμένης ἐκθλίψεως ἰδὲ MEISTER-

HANS-SWYZER Gramm. d. att. Inschr. σ. 70. F. ALLEN On Greek Versification in Inscr. σ. 134 N. ΚΥΡΙΑ-ΡΙΣΣΗΝ, ΑΔ 1926 σ. 138 κέ.

Τὰ γράμματα εἶναι τοῦ 3^{ου} π.Χ. αἰῶνος. Ἡ ἐπιγραφή αὕτη εὑρέθη εἰς ἀπόστασιν 3 περίπου χιλιομέτρων πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τοῦ ἱεροῦ, καθ' ἃ ἐπληροφορήθη παρὰ τοῦ εὐρόντος χωρικοῦ, μετακομίσαντος ταύτην εἰς τὸ χωρίον Κορώνι. Διὰ τῆς θέσεως ταύτης ἄγει ἡ ὁδὸς ἐκ τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν παρὰ λίαν πόλιν τῆς Ἀρχαίας Ἐπιδαύρου διερχομένη διὰ μέσου βαθείας χαράδρας κατὰ τὴν ὁποίαν εἰς πολλὰ σημεῖα εἶναι δυνατόν νὰ διακρίνη τις τὰ ἴχνη τῶν τροχῶν. Σήμερον ἡ ὁδὸς αὕτη εἶναι μόλις βατὴ καὶ

Εἰκ. 3. Ἐξ ἐκτύματος τῆς ἐπιγραφῆς ὑπ' ἀριθ. 3.

ἐπικίνδυνος λόγῳ τῶν καταρρευσάντων πολλαχοῦ βράχων καὶ τῶν κατολισθήσεων τῶν χωμάτων κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς ὁροσειρᾶς τοῦ Κυνορτίου ὄρους.

Ἄλλὰ τὸ τοπίον εἶναι μεγαλοπρεπὲς καὶ ἡ διαδρομή, διὰ μέσου τῆς δασώδους φάραγγος μετὰ τῶν ὑπερκειμένων ἀποκρήμνων, σχεδὸν καθέτων, κλιτύων τοῦ ὄρους, εἶναι μαγευτικὴ, ἀσκοῦσα εἰς τὸν ὁδοιπόρον ὑποβλητικὴν γοητείαν. Εἰς ἀπόστασιν 4 περίπου χιλιομέτρων ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ καὶ πρὸς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς σημερινῆς στενῆς ἀτραποῦ, ἣτις ἀκολουθεῖ ἀκριβῶς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀρχαίας ἀμαξιτῆς ὁδοῦ, παρετήρησα ἐντὸς τῶν θάμνων κατειργασμένον ἐπιμήκη, ἀλλ' ἄνευ τινὸς διακοσμήσεως, κιβωτιόσχημον λίθον, ὅστις ἀπετέλει πιθανῶς σῆμα τῶν σταδίων. Πρὸς τὴν ἔξοδον δὲ ἐκ τῆς χαράδρας καὶ ἀριστερόθεν τῆς ὁδοῦ ὑπάρχει ἔδρανον κατεσκευασμένον ἐκ δύο καθέτων καὶ μιᾶς ὀριζοντίας πλακός, ἐφ' ἧς παρετήρησα κεχαραγμένον κηρύκειον. Ὀλίγον κατωτέρω ἄρχεται ἡ ὑπὸ πλουσίων πηγῶν ἀρδευομένη καὶ κατάφυτος ἐκ παντοίων ὀπωροφόρων δένδρων εὐφορος πεδιάς. Ἡ πεδιάς αὕτη κλειστὴ πανταχόθεν ὑπὸ τῶν ὀρέων ἀνοίγεται πρὸς ἀνατολὰς διὰ στενῆς κοιλάδος, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἀπλοῦται εἰς τὸν θεατὴν ἡ θάλασσα τοῦ Σαρωνικοῦ. Ἐκεῖ κεῖται σήμερον ἡ πολίχνη τῆς Παλαιᾶς Ἐπιδαύρου κατέχουσα ἀκριβῶς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας πόλεως, τῆς ὁποίας ἡ Ἀκρόπολις σφύζεται κατὰ μέγα μέρος μετὰ τῶν τειχῶν ἐπὶ τῆς νοτιανατολικῶς κειμένης χερσονήσου.

Τὴν ὁδὸν ταύτης ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως πρὸς τὸ ἱερὸν ὑπεδείκνυε πρὸς τοὺς προσκυνητὰς τοῦ κλεινοῦ θεοῦ ἡ ἀνωτέρω ἐπιγραφή.

Ἦτο ἡ ὁδὸς, τὴν ὁποίαν ἠκολούθουν οἱ ἰκέται τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐκ τῆς Ἐπιδαύρου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ